Plan van Aanpak

Quick scan rol raad bij mobiliteitsvraagstukken

1. Inleiding en doel

Voor u ligt het plan van aanpak voor een quick-scan onderzoek naar de rol van de gemeenteraden bij mobiliteitsvraagstukken op en naar de Waddeneilanden. Op 16 november 2023 heeft de rekenkamercommissie veel waardevolle onderzoeksuggesties opgehaald bij de gemeenteraden van de vijf eilanden op de Tweedaagse op Ameland. De rekenkamercommissie heeft korte verkenningen gedaan naar de ontvangen suggesties en die besproken met de begeleidingsgroep van de rekenkamercommissie. De rekenkamercommissie is autonoom in haar onderwerpkeuze, maar hecht sterk aan de ideeën en wensen die bij de raden leven. De input van de begeleidingsgroep heeft de rekenkamercommissie nadrukkelijk meegewogen in de uiteindelijke keuze voor en aanpak van het onderwerp mobiliteit.
De rekenkamercommissie vindt het onderwerp zeer geschikt om uit te voeren. Overwegingen daarbij zijn dat het onderwerp maatschappelijk relevant is voor de eilanden en ook betekenis heeft voor *alle* eilanden. Het gaat bovendien om een onderwerp dat raakt aan verschillende gemeentelijke beleidsterreinen, en waar keuzes van de gemeente(raden) invloed op hebben. Het onderwerp is daarnaast ook voor wat betreft de bereikbaarheid van de Friese eilanden actueel i.v.m. de voorbereidingen van de nieuwe concessies. Over de concessies heeft de rekenkamercommissie de raden in 2019 al eerder geïnformeerd via een brief. Die brief ging over de juridische constructies voor veerdiensten en de sturingsmogelijkheden en betrokkenheid van de gemeenten bij de veerdiensten.[1]

In het kader van de Regiodeal en de concessieverlening wordt er op dit moment al onderzoek gedaan naar mobiliteit en bereikbaarheid. Zo wordt door het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden, samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een onderzoek gestart naar autoluwe overtochten naar de eilanden en duurzame logistieke ketens. Dat onderzoek vindt plaats in het kader van de Routekaart Bereikbaarheid Waddengebied, die onderdeel is van het uitvoeringsprogramma Wadden, en moet mede input opleveren voor het uitvoeringsprogramma van de Regiodeal Waddeneilanden.

Als aanvulling op het al lopende onderzoek gaat de rekenkamercommissie met de quickscan specifiek kijken naar de betrokkenheid en rol van de raden bij mobiliteitsvraagstukken, omdat die politiek-bestuurlijke kant van mobiliteitsbeleid niet wordt meegenomen in het onderzoek

[1] Zie brief van de rekenkamercommissie van 18 april 2019.https://www.texel.nl/wp-content/uploads/2021/05/Verkenning-invloed-gemeenten-op-veerdiensten-2019.pdf

van het Samenwerkingsverband; dat onderzoek is vooral inhoudelijk op mobiliteit gericht. De rekenkamercommissie wil ook specifiek inzicht geven in wanneer en op welke wijze de gemeenteraden invloed hebben op het mobiliteitsbeleid.

Doel van het quick scan onderzoek is om inzicht te krijgen in:
- *informatievoorziening* aan de raad: hoe mobiliteit in raden aan de orde komt (frequentie, thema's, hoofdlijnen versus detailniveau, enz.);
- s*turing*: mogelijkheden van sturing door raden (wanneer, op welke onderwerpen en met welk instrument);
- *integraliteit van beleid:* wat is de samenhang tussen verschillende beleidsterreinen die van invloed zijn op mobiliteit en vice versa .

Het gaat om een quick scan onderzoek, zodat nog dit jaar resultaten aan de raden kunnen worden gepresenteerd en de uitkomsten kunnen worden gebruikt voor de invulling van de rol van de raden bij de duiding en meningsvorming over de resultaten van het lopende inhoudelijke onderzoek, en ook benut kunnen worden in het samenspel tussen raad en college over de informatievoorziening in zake mobiliteit en bereikbaarheid.

2. Onderzoeksvragen

De rekenkamercommissie heeft de volgende hoofdvraag geformuleerd voor het onderzoek:

> **In hoeverre en bij welke (deel)onderwerpen zijn de gemeenteraden betrokken bij mobiliteitsbeleid en welke sturingsmogelijkheden hebben de raden hierbij?**

Deelvragen

Informatievoorziening
- Zijn er (actuele) kadernotities of andere beleidsdocumenten 'mobiliteit' in de raad geagendeerd?
- Wat is daarbij afgesproken tussen raad en college over informatievoorziening, monitoring, sturingsmogelijkheden en terugkoppeling, en eventuele bijstelling van het mobiliteitsbeleid?
- Welke inhoudelijke thema's zijn (vooral) in de raad aan de orde gekomen rondom het thema mobiliteit en bereikbaarheid?

Sturing
- Op welke manier is de raad actief en tijdig betrokken bij mobiliteitsvraagstukken en welke instrumenten heeft de raad daarvoor tot haar beschikking en zijn die ook gebruikt?

Integraliteit
- Op welke manier spelen ontwikkelingen en beleid rond mobiliteit vanuit andere overheidslagen (zoals GR, provincie, RWS, IenW) een rol, en hoe komen die aan de orde in de raad?
- Welke andere beleidskaders zijn er die van invloed zijn op mobiliteit? Zijn die kaders consistent met de kaders op het gebied van mobiliteit?

Verbetermogelijkheden

- Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan over de informatievoorziening en sturing door de gemeenteraad op het gebied van mobiliteit?
- Zijn er verschillen tussen de eilanden? Zo ja, waarom/waardoor? Wat kunnen eilanden van elkaar leren?

3. Aanpak

Voorbereiding

Dit plan van aanpak zal, conform de besluitvormingsmatrix, ter kennisname worden toegezonden aan de afzonderlijke gemeenteraden, de afzonderlijke colleges, de gemeentesecretarissen en de griffiers van de deelnemende gemeenten. Vervolgens zal dit plan van aanpak ook openbaar worden gemaakt via de website van de rekenkamercommissie. Verder vragen wij om per gemeente een contactpersoon te benoemen die ons aanspreekpunt is voor dossier aanlevering en ook voor het regelen van de interviews.

Onderzoeksuitvoering

Het betreft een quick scan onderzoek. Dat betekent dat de focus ligt op een analyse van beschikbare documentatie en aanvullend enkele interviews. Het onderzoek willen we in de volgende stappen uitvoeren.

1. Inventarisatie van raadsbehandeling van mobiliteitsvraagstukken en afspraken met college over informatievoorziening en besluitvorming. Dit wordt voornamelijk gedaan via de griffiers en desk research.
2. Inventarisatie van relevante beleidskaders: mobiliteitsnota's en andere relevante beleidsstukken met name op het gebied van toerisme, woningbouw, duurzaamheid en veiligheid. Het gaat in deze stap (ook) om voornamelijk desk research.
3. Analyse van raadsbehandeling o.b.v. (beknopte) verslagen/besluitenlijsten raad.
4. Op basis van een eerste analyse (stap 1, 2 en 3) willen we een gespreksronde met raadsleden die mobiliteit als aandachtsgebied hebben over hun ervaring met en oordeel over de betrokkenheid en rol van de raad. In deze stap willen we ook interviews houden met mobiliteitsmedewerkers van de vijf gemeenten. In de interviews worden de resultaten uit de voorgaande stappen besproken en waar nodig aangevuld.
5. Opstellen eindproduct (beknopt rapportage of brief aan raad).

Hoor en wederhoor

Een verslag met de bevindingen zal voor ambtelijk wederhoor worden aangeboden aan de vijf afzonderlijke gemeenten. Doel is om de eventuele feitelijke onjuistheden te kunnen aanpassen in de rapportage.

Eindrapport

De conclusies en aanbevelingen worden per gemeente aangeboden aan het college voor een bestuurlijke reactie.

4. Planning

De voorlopige planning is om de vijf rapporten uiterlijk eind 2024 op te leveren.

	Mei	Juni	Juli	Sept.	Okt.	Nov.
1. Inventarisatie raadsbehandeling	■	■				
2. Inventarisatie relevante beleidskaders	■	■				
3. Analyse raadsbehandeling		■	■			
4a Gespreksronde raadsleden				■		
4b. Interviews mobiliteitsmedewerkers				■		
5. Opstellen eindproduct					■	
Feitencheck/ambtelijk wederhoor						■
Bestuurlijk wederhoor						■
Eindverslag						■

5. Ureninzet en budget

In het schema zijn de inzet in uren en budget weergegeven.

	Uren	Budget
1. Inventarisatie raadsbehandeling*	20	
2. Inventarisatie relevante beleidskaders*	60	
3. Analyse raadsbehandeling	10	
4a. Gespreksronde raadsleden	10	
4b. Interviews mobiliteitsmedewerkers	10	
5. Opstellen eindproduct	30	
Feitencheck/ambtelijk wederhoor	5	
Bestuurlijk wederhoor	5	
Eindverslag	8	
reiskosten		**PM**
TOTAAL	**158**	**13.588,00****

* Bij de inventarisatiefase wordt mogelijk voor een deel externe ondersteuning ingehuurd.
** 86 euro per uur.